

การพัฒนาารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

The Development of Integrated Supervision Model to Active Learning of Basic Education Teachers.

อารี ภูมิพันธ์¹

Aree Phumpan¹

Received: 16 August 2021, Revised: 29 August 2021, Accepted: 29 September 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนาารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) เพื่อประเมินความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนาารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 ท่าน ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสร้างรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศ และตรวจสอบรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 ท่าน ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนสว่างสูงกระสังที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 30 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า การนิเทศแบบบูรณาการเป็นกระบวนการและกิจกรรมที่มุ่งให้ความช่วยเหลือแนะนำ ส่งเสริม ปรับปรุงในการสอนของครูที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เกิดจากการบูรณาการการนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบชี้แนะทางปัญญา และการนิเทศแบบพี่เลี้ยง
2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการนิเทศมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ชั้น 1 วางแผนกำหนดทิศทาง (D: Directional planning) ชั้น 2 ร่วมสร้างประสบการณ์ (C: Co-create the experience) ชั้น 3 ปฏิบัติการจัดการจัดการ (O: Operations management) ชั้น 4 เรียนรู้เพื่อพัฒนา (L: Learn to develop) และชั้น 5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (L: Learning to exchange) ซึ่งผลการประเมินตรวจสอบรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ความถูกต้องอยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก และผลการประเมินตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ พบว่า ความถูกต้องอยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกและมีการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้

3. ผลการศึกษาคำชี้แจงรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการส่งเสริมสูงกว่าก่อนการส่งเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด และมีเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมาก

4. ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การนิเทศแบบบูรณาการ, ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ABSTRACT

This research aimed to: 1) investigate the basic information required to develop the integrated supervision model to enhance the active learning for the teachers in the basic education level, 2) construct and verify the quality of the integrated supervision model to enhance the active learning of teachers in the basic education level, 3) examine the effects of utilizing the integrated supervision model to enhance the active learning of teachers in the basic education level, and 4) evaluate the satisfaction of teachers supervised with the integrated supervision model to enhance the active learning of teacher in the basic education level. The process consisted of 4 phases including: Phase 1, it was studying on the basic information required to investigate for developing the integrated supervision model to enhance the active learning of teachers in the basic education level, covering the documentary synthesis and interview of 9 experts; afterward. Phase 2, it covered constructing and assessing the quality of the integrated supervision model to encourage the active learning of teachers in the basic education level, containing the model manuals, verified by 12 experts for improving the integrated supervision model. Phase 3, it was examining the effects of utilizing the integrated supervision model to enhance the active learning of teacher in the basic education level. Finally, Phase 4, it was evaluating the satisfaction of teachers, supervised by the integrated supervision model to enhance the active learning of teacher in the basic education level, containing 30 volunteered teachers as the participants of the Active Learning Project in *Sawang Sung-Krasang School network*.

The results revealed that:

1. The results of investigating in the basic information demonstrated that the integrated supervision was the process and activities, aimed to assist, suggest, enhance, and improve teachers' instruction for developing the instructional quality using the active learning, constructed by the clinical integrated supervision, cognitive coaching, and mentoring supervision. Also, the principles comprised the discussion among supervisors and supervisees, analytical planning, teaching observation, implementation and reflection resulted in the goals' achievement.

2. The effects of the quality construction and the verification of the integrated supervision model to enhance the active learning of teachers in the basic education level revealed that the supervision processes consisted of 5 phases, comprising: 1) D: Directional Planning, 2) C: Co-create the Experience, 3) O: Operations Management, 4) L: Learn to Develop, 5) L: Learning to Exchange. The results of assessment verification on the integrated supervision model to enhance the active learning showed that the correctness was in the much level, the appropriateness was in the much level, the possibility was in the much level, and the usefulness was in the much level. The results of the verification of the manual of the integrated supervision model indicated that the correctness

was in the much level, the appropriateness was in the much level, its possibility was in the much level, and its usefulness was in the most level, While the effects of the integrated supervision model initiation to enhance the active learning of the teachers in the basic education level, it revealed that the teachers as participants had the knowledge, understanding and were able to design the active learning lesson plans, write the lesson plans in active learning, manage the activities, measurement and evaluation in active learning activities.

3. The results of utilizing the integrated supervision model investigation to enhance the active learning of teachers in the basic education level illustrated that the teachers had knowledge and understanding in the active learning after the supervisory activities at the statistical significance of the level.05. The effects of the active learning management of teachers in the basic education level exposed in the most level, and the gratitude towards the active learning appeared in the much level.

4. The results of satisfaction evaluation towards the integrated supervision model to enhance the active learning of teachers in the basic education level revealed in overall at the most level.

Keywords: integrated supervision, promoting active learning management

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกลอย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 อีเมล aree09012512@gmail.com

บทนำ

การพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 การสร้างสังคมแห่งปัญญา ในการจัดการเรียนรู้ เน้นที่ต่อยอดองค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับ ตัวผู้เรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่คุณภาพการศึกษายังพบปัญหาความสามารถในการต่อยอดและหาประโยชน์ทางเทคโนโลยีของเด็กไทยจะพบว่า อยู่ใน ระดับต่ำ (วิจารณ์ พานิช. 2554) การติดตามผลการศึกษาเพื่อปวงชน พบว่า ประเทศไทยยังมีความเหลื่อมล้ำการศึกษาใน ระดับมัธยมศึกษาเยาวชนจำนวนมากยังคงออกจากโรงเรียนไป ทักษะพื้นฐานช้ากว่าคนอื่น ความจำเป็นต้องปลูกฝังการ เรียนรู้ เช่น ทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานของนักเรียน ความรู้ความสามารถในทักษะอาชีพ ซึ่งจะช่วยพัฒนาขีด ความสามารถในการทำงาน และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (UNESCO. 2015)

การนิเทศการสอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการนิเทศให้ทันสมัย และมีรูปแบบการนิเทศที่หลากหลาย เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพและเพิ่มคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนตามนโยบาย กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิรูปการศึกษาในยุคศตวรรษ ที่ 21 ซึ่งการ นิเทศภายในโรงเรียนเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารโรงเรียน การนิเทศมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา โดยหากมีการ ทำงานที่เป็นระบบมีแบบแผนจะส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งในการประเมินผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้หรือที่ เรียกว่าการนิเทศนั้น สถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดมีการนิเทศภายใน แต่เป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง โดยทั่วไปมีการ ใช้การนิเทศเพียงรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง อาจทำให้ไม่น่าสนใจ ไม่ช่วยกระตุ้นให้ครูผู้สอนเกิดเทคนิค และวิธีการจัดการ เรียนการสอนแบบใหม่ ๆ หากผู้นิเทศใช้วิธีการที่แตกต่างกัน จะเกิดแนวทางในการนิเทศรูปแบบหลากหลาย และ ช่วยเหลือ ชี้แนะครูผู้สอนในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนได้หลากหลาย ขึ้น ช่วยเหลือ แนะนำครูให้มีภาวะทางวิชาการ เสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนและการปฏิบัติงาน ส่งเสริมประสาน ความร่วมมือใน การแก้ปัญหาการเรียน การสอน และเสริมสร้างขวัญกำลังใจ โดยยึดถือหลักการดำเนินการคือหลักของ การมุ่งประโยชน์เพื่อการพัฒนาครู ร่วมมือ และสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2558)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้าง ความเข้าใจ และการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวต่อการเรียนรู้ และสร้างความกระตือรือร้นด้านความรู้คิดมากกว่าวิธีการสอนโดยการท่องจำเพียงอย่างเดียว การเรียนการสอนเชิงรุก จึงมีบทบาทช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น ผู้เรียนจะเกิดความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนการสอนที่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกิจกรรมการเรียนการสอนได้ลงมือกระทำ (Active Learning) มากกว่าการที่ ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้เพียงอย่างเดียว (Sweeller. 2006) ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมการแสวงหาความรู้ที่ผู้สอน กำหนด อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในโมโนทัศน์ที่ สอนได้ถูกต้องและลึกซึ้ง เกิดความคงทนถาวร ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ได้เป็นอย่างดี เกิดความสนุกสนานจาก กิจกรรมที่จัดขึ้นในการเรียนการสอน และสามารถบูรณาการความรู้ที่ได้ให้เกิดประโยชน์ ดังนั้นการเรียนรู้เชิงรุก ถือเป็น รูปแบบการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะการคิดขั้นสูง การ แก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในอนาคต ซึ่งต้องสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนกล้าพูด กล้าตอบ และมีความสุข ทางการเรียนรู้

จากหลักการและแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการนิเทศการสอนของครูได้ตระหนักถึงการใช้รูปแบบการนิเทศที่ช่วยให้ครูผู้สอนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการนำรูปแบบการนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบชี้แนะทางปัญญา และการนิเทศแบบพี่เลี้ยงมาบูรณาการใช้ในการช่วยเหลือ ชี้แนะ แนะนำ เพื่อส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมมติฐานในการวิจัย

การพัฒนาการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ ความเข้าใจหลังอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

กำหนดขอบเขตการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน คือ แนวทางในการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ และการวัดประเมินผล ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ เทคนิคการนิเทศ องค์ประกอบเกี่ยวกับการนิเทศ และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความรู้ ความสามารถทางด้านการนิเทศแบบบูรณาการ และการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 9 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 12 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ตัวแปรตาม คือ การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ประชากร ได้แก่

ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนสว่างสูงกระสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 12 โรงเรียน ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น 90 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนสว่างสูงกระสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 12 โรงเรียน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการการอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 30 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ด้านองค์ประกอบรูปแบบ ด้านกระบวนการดำเนินการใช้รูปแบบ และด้านผลการใช้รูปแบบ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนสว่างสูงกระสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 12 โรงเรียน ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น 90 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนสว่างสูงกระสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 12 โรงเรียน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (หทัยชนก พรอคเจริญ และคนอื่น ๆ. 2561) ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการการอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 30 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น 4 ขั้นตอน ตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความรู้ ความสามารถทางด้านการนิเทศแบบบูรณาการ และการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 9 คน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 1 การสร้างรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ

1. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศแบบบูรณาการและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ สรุปลองค์ประกอบของรูปแบบนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการนิเทศ และ 5) การวัดและประเมินผล

2. สร้างแบบสอบถามตรวจสอบรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ)

ขั้นที่ 2 การสร้างคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. สร้างคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนที่ 3 เนื้อหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่วนที่ 4 การนำไปใช้และส่วนที่ 5 เครื่องมือการนิเทศแบบบูรณาการ

2. ผู้ทรงคุณวุฒิสอบถามตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประชุมสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เพื่อตรวจสอบรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ

นำผลจากการสอบถามความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิ นำไปปรับปรุงรูปแบบและคู่มือการใช้การนิเทศแบบบูรณาการ

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 12 คน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปฏิบัติงานตามรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนสว่างสูงกระสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการการอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 30 คน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ครูผู้สอนสมัครใจเข้าร่วมโครงการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหลังเสร็จสิ้นการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนสว่างสูงกระสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการการอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแบบมีโครงสร้างในการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. แบบสอบถามตรวจสอบรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ)
3. แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแบบประเมินเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
4. แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระหว่างปีการศึกษา 2563 - 2564 ซึ่งมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์รายละเอียดถึงส่วนประกอบที่ได้จากประเด็นที่ศึกษา นำส่วนประกอบมาจัดเป็นหมวดหมู่ ศึกษาความเชื่อมโยงของส่วนประกอบที่ได้และสรุปเป็นสาระสำคัญ

2. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปและวิเคราะห์คะแนนคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รายด้าน รายข้อและภาพรวม

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยใช้สถิติทดสอบที่ (t-test dependent) ประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแบบเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นำมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

4. วิเคราะห์ผลการประเมินผลความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การนิเทศแบบบูรณาการกระบวนการและกิจกรรมของการนิเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบบูรณาการ ที่เกิดจากการนิเทศ 3 แบบ ที่มุ่งให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม ปรับปรุงในการสอนของครู ได้แก่ การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบชี้แนะทางปัญญา และการนิเทศแบบพี่เลี้ยง ซึ่งผู้นิเทศจะให้คำปรึกษา คำแนะนำแก่ผู้รับการนิเทศที่มีประสบการณ์น้อย หรือเพิ่งเริ่มทำงานให้ได้รับการพัฒนา และส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้เกิดประสิทธิภาพ

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 ผลการศึกษารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การวางแผนกำหนดทิศทาง (D : Directional planning) ขั้นที่ 2 ร่วมสร้างประสบการณ์ (C : Co-create the experience) ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการ (O : Operations management) ขั้นที่ 4 เรียนรู้เพื่อพัฒนา (L : Learn to develop) และขั้นที่ 5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (L : Learning to exchange) เป็นกระบวนการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ 1) ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) เจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.2 ผลการตรวจสอบรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน พบว่า ความถูกต้องอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.35) ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.33) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.34) และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.34)

2.3 ผลการตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ความถูกต้องอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.51) ความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.49) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.50) ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.51)

3. ผลการศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการศึกษา พบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังการอบรมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ “สมมติฐานการวิจัย” และมีผลการวิจัยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อลำดับสูงสุด ได้แก่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และมีการแลกเปลี่ยนสะท้อนคิดจากการเรียนรู้ร่วมกันอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.43) และ ผลเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ครูผู้สอนมีเจตคติที่ดีต่อการ

จัดการเรียนรู้เชิงรุก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26, S.D. = 0.54$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เจตคติในประเด็นรายการการจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยพัฒนาการคิดระดับสูง ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37, S.D. = 0.49$) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสะท้อนถึงการเห็นคุณค่าและความสำคัญกับผู้เรียนมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49, S.D. = 0.72$)

4. ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60, S.D. = 0.33$) และเมื่อพิจารณารายการประเมิน พบว่า รายการที่มีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ การนิเทศแบบบูรณาการช่วยให้ครูจัดการเรียนรู้เชิงรุกสะท้อนถึงการเห็นคุณค่าและความสำคัญกับผู้เรียนมากที่สุดและการนิเทศแบบบูรณาการเป็นการนิเทศที่ช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ตามเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ และการนิเทศแบบบูรณาการเป็นการนิเทศที่ช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76, S.D. = 0.43$)

อภิปรายผล

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การนิเทศการศึกษา เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ดังนั้น ผู้นิเทศจะต้องคำนึงถึงหลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการนิเทศการสอนที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะการนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การจัดการเรียนรู้ และการปฏิบัติงานของครู ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนของนักเรียน อีกทั้ง ธีรศักดิ์ เลื่อยไธสง (2555) กล่าวว่า หลักการของการนิเทศ เป็นการดำเนินการตามกระบวนการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบ กิจกรรมการนิเทศตรงกับความต้องการการจำเป็นในการพัฒนาครู จัดสภาพแวดล้อมและแหล่ง วิทยาการให้เอื้อต่อการดำเนินงาน และสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสร้างขวัญกำลังใจแก่ วิชา บัญญา (2562) กล่าวว่า หลักการนิเทศการศึกษา มีความสำคัญที่ผู้นิเทศการสอนต้องมียึดถือไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยเหลือผู้รับการนิเทศ หรือครูผู้สอนในการพัฒนาการเรียนการสอนสู่เป้าหมายคือ คุณภาพผู้เรียน นอกจากนี้ วิชา เลาเรียนดี (2552) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนนั้นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎี เพื่อให้ได้รูปแบบการนิเทศที่ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความแตกต่างของครูแต่ละคนทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ การนิเทศแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเกิดจากการนิเทศ 3 แบบ ที่มุ่งให้ความช่วยเหลือแนะนำ ส่งเสริม ปรับปรุงในการสอนของครู คือ การนิเทศแบบคลินิก โดยที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมปรึกษาหารือวางแผนวิเคราะห์ สังเกตการสอน ลงมือปฏิบัติ และให้ข้อมูลย้อนกลับจนประสบผลสำเร็จตาม จุดมุ่งหมาย การนิเทศแบบชี้แนะทางปัญญา ซึ่งผู้นิเทศจะให้คำชี้แนะแก่ผู้รับการนิเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนาได้ด้วยตนเอง มีความเป็นเลิศในการพัฒนาความก้าวหน้าทาง วิชาชีพ และมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการนิเทศแบบพี่เลี้ยง ซึ่งผู้นิเทศจะให้คำปรึกษา คำแนะนำแก่ผู้รับ การนิเทศที่มีประสบการณ์น้อย หรือเพิ่งเริ่มทำงานให้ได้รับการพัฒนา และส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้เกิดประสิทธิภาพ

2. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 การสร้างรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการบูรณาการนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบชี้แนะทางปัญญา และการนิเทศแบบพี่เลี้ยง ซึ่งการนิเทศแบบบูรณาการเป็นกระบวนการและกิจกรรมที่มุ่งให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม ปรับปรุงในการสอนของครูที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เกิดจากการบูรณาการ การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบชี้แนะทางปัญญา และการนิเทศแบบพี่เลี้ยง โดยมีหลักการที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมปรึกษาหารือ วางแผนวิเคราะห์ สังเกตการสอน ลงมือปฏิบัติ และให้ข้อมูลย้อนกลับจนประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งผู้นิเทศจะให้คำชี้แนะแก่ผู้รับการนิเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนาได้ด้วยตนเอง และให้คำปรึกษา คำแนะนำแก่ผู้รับการนิเทศที่มีประสบการณ์น้อย หรือเริ่มทำงานให้ได้รับการพัฒนา และส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ตั้งไว้ โดยร่วมกันศึกษาความต้องการและความจำเป็น การพัฒนา กำหนดจุดมุ่งหมายและเป้าหมายในการพัฒนาปฏิบัติตามแผน ประเมินผล และปรับปรุง เผยแพร่ผลงาน ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ 1) ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีกระบวนการตามรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้น 1 การวางแผนกำหนดทิศทาง (D : Directional planning) ขั้น 2 ร่วมสร้างประสบการณ์ (C : Co - create the experience) ขั้น 3 การปฏิบัติการ (O : Operations management) ขั้น 4 เรียนรู้เพื่อพัฒนา (L : Learn to develop) และขั้น 5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (L: Learning to exchange)

2.2 การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 30 คน โดยให้ครูได้ปฏิบัติกิจกรรมตามรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ ผู้วิจัยได้สังเกต และพิจารณาการร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ครูผู้สอนแสดงออกถึงความสนใจ มีส่วนร่วมขณะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกตามขั้นตอนต่าง ๆ เป็นอย่างดี และครูผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกได้เป็นอย่างดี อาจเนื่องจากรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการที่สร้างขึ้นมีความน่าสนใจ สื่อที่ใช้ในการทดลองทันสมัยและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้จริง ทั้งยังผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญที่น่าเชื่อถือทำให้ครูมีความมั่นใจในรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัชดา ภูรับพา (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนบ้านพุทธรักษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศ มีกระบวนการ 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้น 1 การวางแผนกำหนดทิศทาง (D : Directional planning) ขั้น 2 การปฏิบัติการนิเทศ (S : Supervisory Management) ขั้น 3 การเรียนรู้เพื่อพัฒนา (L : Learning development) ซึ่งผลการประเมินรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งสองรายการ ส่วนผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านพุทธรักษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ และเกิดเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และสอดคล้องกับ ทศนีย์ เศษรักษา (2563) ได้นำระบบการนิเทศการสอน การชี้แนะช่วยเหลือด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (P - Planing)

ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ในสิ่งที่จัดทำ (I - Informing) ขั้นที่ 3 การปฏิบัติงาน (D-Doing) ขั้นที่ 4 การสร้างขวัญและกำลังใจ (R - Reinforcing) และขั้นที่ 5 ประเมินผล (E - Evaluation) ที่นำกระบวนการนิเทศแบบ PIDRE และรูปแบบกัลยาณมิตร มาผสมผสาน บูรณาการเป็นรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ซึ่งเป็นการนิเทศที่เกิดจากการตกลงร่วมกันระหว่าง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

3. การศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังการอบรมเพื่อส่งเสริม การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ภาพรวมอยู่ใน ระดับดี สามารถออกแบบวิธีการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนานี้ ครูผู้สอนใช้รูปแบบการนิเทศ แบบบูรณาการแล้วตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และให้เชื่อมั่นในรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ ว่า สามารถส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของตนเองได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา ของวชิรา เครือคำอ้าย (2558) ที่พบว่า หลังจากการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนที่พัฒนาขึ้น ครูผู้สอนหรือครูที่เลี้ยงมี การนิเทศที่ส่งเสริมการคิดหลังใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการนิเทศเพิ่มสูงขึ้น ครูผู้สอนหรือนักศึกษาฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูมีการจัดการเรียนรู้เพิ่มสูงขึ้น และมีการส่งเสริมการคิดหลังใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ สุรัชดา ภูรับพา (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการ นิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านพุทธรักษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการ ส่งเสริม สูงกว่าก่อนการส่งเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถเขียนแผนและจัดการเรียนการสอนที่ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมากที่สุด และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ วาสนา บุญมาก (2562) การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกของครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการอบรมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมี ค่าเฉลี่ย 10.73 หลังการอบรมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเฉลี่ย 18.17 และทำการทดสอบโดยใช้ค่าสถิติ ทดสอบที (t-test dependent) พบว่า ความรู้ความเข้าใจของครูหลังการอบรมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูง กว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกภาพรวมมีความ เหมาะสมในระดับมากที่สุด

4. ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่าครูผ่านการอบรมการจัดการเรียนรู้เชิง รุก และได้รับการนิเทศจากผู้วิจัย/ผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว มีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้น การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ แล้วนำไปใช้ในการ จัดการเรียนการสอนในห้องเรียนแล้ว ได้ผลดีตามเป้าหมายทำให้ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ มากที่สุด เป็นไปตามทฤษฎีแรงจูงใจของ Herzberg (1959) ที่กล่าวถึง ความชอบและรักงาน เป็นการกระตุ้นให้เกิด ความพึงพอใจสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัชดา ภูรับพา (2561) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้าน

พุทธรักษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนบ้านพุทธรักษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ วาสนา บุญมาก (2562) การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้น 1 วางแผนกำหนดทิศทาง (D : Directional planning) ขั้น 2 ร่วมสร้างประสบการณ์ (C : Co - create the experience) ขั้น 3 ปฏิบัติการณ์จัดการ (O : Operations management) ขั้น 4 เรียนรู้เพื่อพัฒนา (L : Learn to develop) และขั้น 5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (L : Learning to exchange) สามารถส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับโรงเรียนที่เปิดการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ที่จะนำรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการไปใช้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนที่จะนำไปใช้

2. ผลการนำรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการไปใช้ พบว่า การกำกับติดตาม ดูแลเพื่อให้การดำเนินการนิเทศเกิดประสิทธิภาพมีความสำคัญจำเป็นอย่างยิ่งต่อการใช้รูปแบบ ดังนั้น ผู้นิเทศที่นำรูปแบบไปใช้ต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิดจะได้ให้คำแนะนำ ชี้แนะครูได้ และในขั้นตอนการให้ความรู้ก่อนการนิเทศนั้น ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้มีความรู้ และทักษะที่ต้องการให้เวลากับการฝึกปฏิบัติขณะดำเนินการอบรมภายใต้การชี้แนะ ช่วยเหลือโดยวิทยากรที่เชี่ยวชาญ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ส่งเสริม และพัฒนาสมรรถนะด้านอื่น ๆ ที่สำคัญจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู เช่น ด้านการออกแบบกิจกรรม เป็นต้น

2. ควรนำแบบนิเทศอื่น ๆ มาใช้บูรณาการเพื่อการนิเทศที่ใช้มีความหลากหลายขึ้น และเพื่อเพิ่มทักษะของผู้นิเทศให้มีศักยภาพ และประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

3. ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูที่เข้าร่วมการอบรมพัฒนาตามรูปแบบว่าส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอน และประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- ทัศนีย์ เศษรักษา. (2563). การศึกษาผลการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของครูผู้สอนอนุบาล 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงนครราชสีมาโดยใช้กระบวนการนิเทศแบบ PIDRE. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ธีรศักดิ์ เลื่อนไธสง. (2555). การนิเทศภายในโรงเรียน. *สาสน์นิเทศการศึกษา*, 4 (1), 2.
- วชิรา เครือคำอ้าย. (2558). *ตำราการนิเทศการศึกษา*. เชียงใหม่: ส.การพิมพ์.

- วีชรา เล่าเรียนดี. (2552). *การนิเทศการสอน สาขาหลักสูตรและการนิเทศ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วาสนา บุญมาก (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 23(2), 269 – 280.
- วิจารณ์ พานิช. (2554). *สร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ตาตาพลับลิเคชั่น จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุรัชดา ภูรับพา. (2564). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านพุทธรักษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 8(6), 222 - 237.
- Herzberg, F. (1959). *The Motivation to work*. New York: John Wiley and Sons.
- Sweeller. (2006). *The worked example effect and human cognition: Learning and Instruction*. New Jersey: EducationalTechnologies.
- UNESCO. (2015). *World Heritage Centre*. from World Heritage List. <http://whc.unesco.org/en/list>.